

VI Majówka Filozoficzna

- abstrakty

VI Majówka Filozoficzna
**PSYCHOLOGIA
FILOZOFICZNA**

Uniwersytet Gdański
WYDZIAŁ NAUK SPOŁECZNYCH
UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO

Łączyno
26-28.05.2023

1. Prof. Adrian Kuźniar (UW)
2. Mgr Błażej Szymichowski (UG)
3. Prof. Katarzyna Skrzypińska (UG)
4. Lic. Paweł Homel (UG)
5. Mgr Jakub Nowicki
6. Dr Krzysztof Kędziora (UŁ)
7. Rafał Harasimowicz (UG)
8. Antoni Gosiewski (UG)
9. Prof. Romuald Piekarski (UG)
10. Lic. Weronika Ziemian (UMK)
11. Prof. Artur Szutta (UG)

1. Prof. Adrian Kuźniar, Uniwersytet Warszawski

Emocje w metaetyce

W referacie omówię trzy podstawowe role przypisywane emocjom w rozmaitych teoriach metaetycznych. Pierwszą z nich jest rola eksplanacyjna. Na gruncie wielu teorii, zwłaszcza koncepcji emotywistycznych i ekspresywnistycznych, emocje stanowią klucz do eksplikacji sądów moralnych w sensie psychologicznym, a w rezultacie okazują się niezbędne dla wyjaśnienia znaczenia zdań i predykatów moralnych. Drugą ze wspomnianych ról jest rola mistyfikująca. Niektórzy filozofowie, np. R. Joyce, widzą w emocjach źródło błędnej obiektywizacji racji moralnych i genezę hipostaz w postaci własności moralnych. Trzecią rolę przypisywaną emocjom – opozycyjną w stosunku do drugiej – jest rola epistemologiczna. Emocje mają być podstawą funkcjonowania zmysłu moralnego i być pod względem tej swojej funkcji analogiczne do percepcji wzrokowych. To dzięki emocjom mamy poznawać prawdy moralne.

2. Mgr Błażej Szymichowski, Uniwersytet Gdański

Niepewność i sens życia

Odpowiedzi na pytanie o sens życia najczęściej występują w następujących formach: (1) istnieje struktura interpretacyjna X, która sprawia, iż życie ludzkie jest zrozumiałe; (2) celem życia człowieka jest X; (3) życie ludzkie jest wartościowe ze względu na X. Każda z tych propozycji zakłada jakieś rozumienie pojęcia człowieczeństwa. Wedle jednej z koncepcji, “być człowiekiem” oznacza doświadczanie otaczającego nas świata oraz samych siebie w specyficzny sposób. Jednym z komponentów ludzkiego sposobu doświadczania świata jest egzystencjalna niepewność, która dotyczy również sensu ludzkiego życia. Takie rozumienie człowieczeństwa ma ważną konsekwencję dla potencjalnych odpowiedzi na pytanie o sens ludzkiego życia. Mianowicie, jeśli ludzkie życie ma sens, to nie można mieć pewności, iż życie ludzkie ma sens.

3. Prof. Katarzyna Skrzypińska, Uniwersytet Gdański

Duchowa vs sztuczna inteligencja - która z nich pozwoli nam przetrwać?

Zaproponowane wystąpienie z pogranicza filozofii, nauk społecznych (psychologia, antropologia, socjologia) i biologii (neurologii) dotyczy zagadnienia duchowej inteligencji (SI). Aktualnie wielką modą cieszy się szeroka dyskusja nad sztuczną inteligencją (AI) oraz praktycznymi efektami jej działania. Niemniej jednak dla naszego życia i przetrwania podstawowe są co najmniej trzy ludzkie inteligencje: racjonalna (Rational Intelligence - RI), emocjonalna (Emotional Intelligence - EI) i duchowa. O ile tym dwóm pierwszym literatura poświęciła sporo publikacji, o tyle koncepcja SI stanowi nowy model rozważań na temat procesu poszukiwania sensu życia człowieka - SI (Spiritual Intelligence).

Na wstępie dokonam rozróżnienia pomiędzy RI, EI oraz SI. W dalszej części omówię rolę poczucia sensu życia w ogóle, w aspekcie tzw. nadsensu autorstwa Victora Frankla, po czym rozwinę istotę tego fenomenu w znaczeniu jednostkowym, psychologicznym. W podsumowaniu wywodu porównam korzyści płynące z wykorzystania AI oraz SI dla budowania znaczenia w życiu człowieka.

4. Lic. Paweł Homel, Uniwersytet Gdański

Mózg w chmurze - zagrożenie czy nadzieja dla zachowania tożsamości osobowej?

Wystąpienie dotyczy prawdopodobnych w niedalekiej przyszłości (założenie) możliwości rozwoju oraz ulepszania ludzkiego mózgu i zdolności poznawczych, przy pomocy takich rozwiązań jak np. implanty czy tzw. "mózg/świadomość w chmurze". Głównym celem referatu jest przedstawienie powiązanych z tym problemów (np. czy w wyniku takich ulepszeń zostaje zachowana tożsamość) oraz możliwych na nie odpowiedzi, ze szczególnym uwzględnieniem psychologicznych teorii tożsamości: teorii narracyjnej oraz teorii psychologicznej ciągłości. Referat został przygotowany w oparciu o dwa artykuły:

- 1) "Could you merge with AI? Reflections on the Singularity and Radical Brain Enhancement" Cody Turner i Susan Schneider (2020)

2) "Ethical Issues in Human Enhancement" Nick Bostrom i Rebecca Roache (2008)

5. Mgr Jakub Nowicki

Procesy poznawcze i ich mechanizmy w ujęciu Jacquesa Monoda

W swoim wystąpieniu zamierzam przyjrzeć się temu, co na temat genezy podstawowych procesów poznawczych oraz wymuszającej ich rozwój presji selekcyjnej miał do powiedzenia Jacques Monod. Wychodząc od zdefiniowania podstawowych funkcji, jakie zdaniem badacza pełni koordynujący procesy poznawcze centralny układ nerwowy, wskażę za autorem te, które miały szczególne znaczenie z punktu widzenia człowieka.

W dalszej części referatu skoncentruję się na dwóch aspektach poznania, które Monod silnie eksponuje, a jednocześnie rozważania nad tymi aspektami posiadają poważne implikacje filozoficzne. Pierwszym z nich będzie zagadnienie perspektywy i tego, że postrzegana rzeczywistość różni się diametralnie w zależności od uposażenia percepcyjnego poszczególnych gatunków. Obserwacja ta, poparta przez Monoda przykładami ze świata przyrody, odsyła do kantowskiego pytania, czy możemy mieć jakkolwiek dostęp do rzeczywistości samej w sobie. Jednocześnie, niezależnie od epistemologicznej doniosłości tego zagadnienia, Monod przekonuje, że takie zróżnicowanie perspektyw pomiędzy gatunkami miało swoje ewolucyjne uzasadnienie.

Ostatnim zagadnieniem, jakiemu będę chciał się przyjrzeć, jest zdolność ludzi, a być może i innych bardziej rozwiniętych zwierząt do symulacji rozumianej tu jako zdolność do odtwarzania hipotetycznych zachowań innych, ale też konsekwencji własnych działań. Spróbuję odpowiedzieć na pytanie, dlaczego, zdaniem autora, presja selekcyjna wyostrzyła tę zdolność szczególnie w przypadku naszego gatunku i z jakiego powodu pozostaje ona bardzo istotna w kontekście funkcjonowania w ramach dzisiejszych społeczności.

6. Dr Krzysztof Kędziora, Uniwersytet Łódzki

Rawlsowska psychologia rozumności

W swoim wystąpieniu przedstawię zarys Rawlsowskiej „psychologii rozumności”, która w koncepcji *justice as fairness* spełnia kilka funkcji. Pozwala na scharakteryzowanie moralnej osobowości obywateli nowoczesnych, pluralistycznych społeczeństw. Wyjaśnia ich motywację do określonego działania. W ostateczności dzięki psychologii rozumności możemy mieć nadzieję na sprawiedliwe społeczeństwo i pojednanie się z naszym politycznym i społecznym światem.

7. Rafał Harasimowicz, Uniwersytet Gdański

Czy komunizm jest religią?

Prezentacja nawiązuje do niedawnej debaty studentów IF UG zatytułowanej „Czy istnieją potrzeby religijne?”. W pierwszym etapie prezentacji zamierzam zdefiniować, czym są potrzeby religijne. Postaram się udowodnić również, że człowiek posiada dwoistą naturę, zwierzęcą i symboliczną, oraz pokazać konflikt i rozpacz, jakie z tego wynikają. Następnie spróbuje udowodnić, że potrzeby religijne są częścią natury symbolicznej. Przez pryzmat książki Ernesta Beckera "Ucieczka przed Śmiercią" postaram się pokazać, w jaki sposób człowiek stara się realizować swoją potrzebę transcendencji, którą uważam za synonim potrzeb religijnych, a także ukazać zagrożenia, które pojawiają się w tej przestrzeni. Następnie zestawieę to z historią komunizmu i spróbuje wykazać, że realizuje on definicję religii.

8. Antoni Gosiewski – Uniwersytet Gdański

Spojrzenie na religie od strony człowieka
- doświadczenie religijne w koncepcjach W. Jamesa i J. Hick'a.

Wystąpienie będzie dotyczyło podobieństw w koncepcjach religii oraz doświadczenia religijnego u Williama Jamesa i Johna Hick'a. Na początku zaprezentowane zostaną definicje religii i doświadczenia u obu filozofów w świetle pragmatycznej koncepcji prawdy. Zarówno James jak i Hick w swoich analizach religii, relacji człowiek – Bóg, skupiają się na człowieku. Po analizie porównawczej teorii Jamesa i Hick'a pokazane będzie, że tak rozumianą religie można badać w całkowitym oderwaniu, a nawet przy braku założenia o istnieniu pozytywnie rozumianego Absolutu. Wszelka teologia katafaticzna i próby orzekania czegokolwiek o Absolucie powinny zatem ustąpić miejsca antropologiczno-psychologiczno-fenomenologicznemu badaniu religii i religijności wśród ludzi.

9. Prof. Romuald Piekarski, Uniwersytet Gdański

Polskie Towarzystwo Filozoficzne – Oddział Gdański

10. Lic. Weronika Ziemian, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

Na styku metafizyki i psychologii
- granice tych dziedzin w teorii Francisa Herberta Bradleya

W moim wystąpieniu przedstawię myśl F. H. Bradleya w kontekście rozważań nad metafizyką i psychologią. Bradley przedstawia problemy, które jedynie pozornie należą do dziedziny metafizycznej, a tak naprawdę droga do ich rozwiązania wiedzie przez psychologię. Z drugiej strony przedstawia także granice dziedziny psychologii, które rzutują na niemożność podejmowania przez nią pewnych kwestii z porządku metafizycznego. Zbadam relacje między metafizyką a psychologią w filozofii Bradleya, ponieważ dostarcza ona unikalnej perspektywy na naturę rzeczywistości, która podkreśla wzajemne powiązanie wszystkich aspektów istnienia i ograniczenia empirycznych badań. Badając poglądy Bradleya na temat pojawu i

rzeczywistości, jedności i spójności oraz absolutu, pokażę także ramy, jakie jego filozofia proponuje dla psychologicznych dociekań.

12. Prof. Artur Szutta, Uniwersytet Gdański

Natura przyjemności a słabości hedonizmu

Punktem wyjścia w moim wystąpieniu będzie założenie, że przyjemność jest formą świadomości lub percepcji dobra.

W trakcie mojego wystąpienia:

- a) postaram się wyjaśnić bardziej szczegółowo, jak należy rozumieć wskazaną powyżej funkcję przyjemności;
- b) rozważę racje za przyjęciem powyższego założenia;
- c) odpowiem na kilka wybranych zarzutów przeciwko takiemu założeniu;
- d) rozważę jego konsekwencje dla hedonizmu.

Tezy, które będę głosił, brzmią:

- 1) Mocny hedonizm (głoszący, że przyjemność jest jedynym dobrem samym w sobie) jest fałszywy.
- 2) Hedonizm umiarkowany (głoszący, że przyjemność jest najwyższym pośród dóbr samych w sobie) jest wątpliwy.
- 3) Próby modyfikacji hedonizmu (np. w wersji Freda Feldmana) mające na celu uodpornienie tego stanowiska na istniejące w literaturze zarzuty sprawiają, że traci ono swój hedonistyczny charakter.